

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra sociální patologie a sociologie

Rozpad rodiny z pohledu Cochemské praxe

Bakalářská práce

Autor:	Ludmila Abrahamová
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální patologie a prevence
Vedoucí práce:	PhDr. Stanislav Pelcák, Ph.D.
Oponent práce:	PhDr. Josef Kasal, MBA, Ph.D.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

Autor: Ludmila Abrahamová

Osík 374

Osobní číslo: P15K0070

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice Pedagogická fakulta

Studijní obor: Sociální patologie a prevence

Forma: Kombinovaná

Téma bakalářské práce: Rozpad rodiny z pohledu Cochemské praxe

Téma bakalářské práce v AJ: Family breakdown from the perspective of Cochem practice

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce se zabývá zvládnutím zátěžových situací při rozpadu rodiny. Cílem práce je zmapovat roli asistovaného předávání a následných intervencí při práci s rodinou. Teoretická část blíže definuje rodinu jako systém, proces rozpadu rodiny a možnosti intervencí při práci s rodinou Cochemská praxe, rodinná terapie, rodinné mediace. Empirická část práce analyzuje příčiny a faktory rozpadu rodiny, formy a metody práce s rodinou. Jako výzkumná metoda kvalitativního šetření je použita kazuistika a polostrukturovaný rozhovor.

Seznam doporučené literatury:

MATĚJČEK, Zdeněk a DYTRYCH, Zdeněk. Krizové situace v rodině očima dítěte: dětská závist - žárlivost, nevěra a rozvod - nový partner v rodině, nevlastní sourozenci - vzpomínky z dětství. Vyd. 1. Praha: Grada, 2002. 128 s. Pro rodiče. ISBN 80-247- 0332-7.

HOLÁ, Lenka. Mediace v teorii a praxi. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 270 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3134-6.

KLIMEŠ, Jeroným. Partneři a rozchody. Vydání čtvrté. Praha: Portál, 2015. 239 stran. Psychologie. ISBN 978-80-262-0979-9.

BERGER, Maurice a GRAVILLON, Isabelle. Když se rodiče rozvádějí: jak pochopit citění dítěte a jak mu pomoci. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. 131 s. ISBN 978-80-7367-843-2.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. Děti a rodiče v rozvodu: manuál pro zúčastněné profesionály a rodiny. Vydání první. Praha: Portál, 2015. 255 stran. ISBN 978-80-262-0968-3.

Garantující pracoviště: Katedra sociální patologie a sociologie, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PhDr. Stanislav Pelcák, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Josef Kasal, MBA, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce a všechny použité prameny řádně citovala a uvedla.

V Hradci Králové dne 4. 12. 2018

Podpis studenta

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce PhDr. Stanislavu Pelcákovi, Ph.D. za jeho vstřícnost, trpělivost a ochotu. Dále pracovním Orgánu sociálně právní ochrany dětí v Chrudimi, Hlinsku, Vysokém Mýtě za rozhovory, materiály a kazuistiky.

Anotace

ABRAHAMOVÁ, Ludmila. *Rozpad rodiny z pohledu Cochemské praxe*, Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017 s. 61. Bakalářská práce.

Tato bakalářská práce se zabývá zvládáním zátěžových situací při rozpadu rodiny. Cílem práce je přiblížit problematiku rozpadu rodiny a nové praxe, která se začíná objevovat v této oblasti. Jde o to zmapovat roli rodinné mediace, asistovaného předávání a následných intervencí při práci s rodinou. Práce blíže definuje rodinu jako systém, zátěž rodiny a dětí ve stresovém období rozpadu rodiny. Dále pak proces a fáze rozpadu rodiny a možnosti intervencí při práci s rodinou. Bakalářská práce blíže seznamuje s Cochemskou praxí, praktiky a systémem zavedeném u Okresního soudu v Chrudimi. Jde o pojetí Cochemské praxe na tomto území a pohledu ze strany Orgánu sociálně právní ochrany dětí, které spadají pod Okresní soud v Chrudimi a jsou součástí interdisciplinární skupiny, která tuto praxi intenzivně využívá. Výzkumnou metodou kvalitativního šetření jsou polostrukturované rozhovory s pracovníky Orgánu sociálně právní ochrany dětí a kazuistiky 2 rodin.

Klíčová slova: rozpad rodiny, Cochemská praxe, mediace, asistovaný kontakt

Annotation

ABRAHAMOVÁ, Ludmila. *Rozpad rodiny z pohledu Cochemské praxe*, Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018 pp. 61. Bachelor Thesis.

This bachelor thesis deals with coping with stress situations during family breakdown. The aim of the thesis is to approach the issue of family breakdown and the new practice that is beginning to emerge in this area. It is about mapping the role of family mediation, assisted surrender and subsequent interventions in working with family. The work defines the family as a system, the burden of family and children in a stressful period of family breakdown. Next, the process and stages of family breakdown and the possibility of family interventions. The bachelor thesis deals with Cochem praxis, practices and system introduced at the District Court in Chrudim. This is the concept of the Cochem practice in this area and the viewpoint of the Body of Social and Legal Protection of Children, which falls under the Chrudim District Court and is part of an interdisciplinary group that intensively uses this practice. The research method of the qualitative survey is semi-structured interviews with the staff of the Office for the Social and Legal Protection of Children and case studies of 2 families.

Key words: family breakdown, Cochem practice, mediation, assisted contact

Seznam zkratek

OSPOD - Orgán sociálně právní ochrany dětí

SASRD - Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi

Nezl. - Nezletilý

Atd. - A tak dále

Obsah

Úvod	9
1. Rodinný systém	10
1.1. Rodina.....	10
1.2. Dítě	10
1.3. Rodiče.....	11
1.4. Rodičovská zodpovědnost/ odpovědnost	12
1.6. Rodičovské konflikty.....	14
2. Rodinná mediace	15
2.1. Mediace	15
2.2. Typy mediace	16
2.3. Techniky mediace a uplatnění v práci s rodinou	16
2.4. Uplatnění mediace v rozpadu rodiny.....	16
3. Asistované předání	17
4. Cochemská praxe.....	18
4.1. Cochemská praxe.....	18
4.2. Jiný soudní rok	20
4.3. Průběh soudního řízení u Okresního soudu v Chrudimi	21
4.4. Rodičovský plán	22
4.5. Tým odborníků a následná péče rodiny.....	22
5. Cochemská praxe v praxi z pohledu OSPOD.....	23
5.1. Cíl práce.....	23
5.2. Výzkumné otázky	23
5.3. Metodika práce	23
5.5. Výsledky polostrukturovaných rozhovorů	36
5.6. Výsledky kazuistik	41
5.7. Shrnutí	41
Závěr	43
Seznam použité literatury a jiné zdroje:	45
Přílohy	48
Příloha č. 1.....	49
Příloha č. 2.....	59

Úvod

K napsání bakalářské práce s tématem „ *Rozpad rodiny z pohledu Cochemské praxe*“ mě přivedla moje zkušenost a dlouhodobá spolupráce s rodinami, které si prošli nějakou krizí. Jde o řešení dlouhodobých konfliktů mezi rodiči, kdy se děti stávají nástrojem k boji. Nejčastějším úskalím u rozpadajících rodin je mnohdy vidět prohlubující se konflikt a nedořešené věci. Často jsem se zamýšlela nad tím, zda existuje něco, co by mohlo eliminovat konflikty při rozpadu rodiny, zda existuje nějaký systém, čím zabránit konfliktům v rozpadající se rodině. Cochemská praxe je trochu nadějí pro usměrňování konfliktu a přijmutí zodpovědnosti rodičů. Cochemská praxe je úplná změna smýšlení v sociální práci s rodinou a hlavně jde o propracovaný a jasný systém v našem soudnictví, ke kterému bohužel ještě všechny soudci nedospěli.

Teoretická část rozebírá rodinu, dítě, rodinné konflikty a rodičovskou odpovědnost. Dále rozpracovává dostupné metody při práci s rodinou v rozpadu, jako jsou: rodinné mediace, asistované předání a Cochemskou praxi.

Empirická část se zabývá blíže nově zavádějící Cochemskou praxí v praxi Okresního soudu v Chrudimi. Jde o pohled pracovníků Orgánu sociálně právní ochrany dětí v Hlinsku, Chrudimi a Vysokém Mýtě. Tuto cílovou skupinu jsem zvolila, protože se domnívám, že jsou nejbližšími a přímými aktéry při řešení konfliktu v rodině. Jejich práce je velmi důležitým platným článkem ve smírném řešení rozpadu rodiny.

Cílem této práce je srovnání stávající praxe řešení rodičovských konfliktů a nabízených způsobů jejich smírného řešení z pohledu Orgánu sociálně právní ochrany dětí.

Touto prací bych chtěla ukázat, že multidisciplinarita a společný zájem je jedním z prostředků, jak eliminovat konflikty v rodině. Dále bych chtěla ukázat, že vzájemná důvěra a vzájemný respekt institucí, které jsou součástí multidisciplinární skupiny. Je ku prospěchu řešení konfliktů při rozpadu rodiny.

1. Rodinný systém

Tato kapitola blíže specifikuje rodinu, dítě, rodičovskou zodpovědnost a rodinné konflikty, kdy spory mezi rodiči vznikají běžně z konkrétních situací. Rodiče mohou mít odlišné názory na výchovu dětí, vedení domácnosti, roli otce a matky. Dále pak blíže specifikuje rodičovskou odpovědnost a rodičovské konflikty.

1.1. Rodina

Rodina je charakterizována z hlediska psychologie jako: „*společná skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy a odpovědností a vzájemnou pomocí*“ (Hartl, 1994, s. 10). Další definice říká, že rodina je: „*biopsychosociální skupina, která vzniká ze dvou členů odlišného pohlaví, mezi kterými neexistují pokrevní pouta, a z jejich dětí*“ (Langmeier, 2011, s.28). Z těchto definic lze v podstatě říci, že se jedná o seskupení dvou lidí a přítomnost nezletilých dětí, kde si vzájemně pomáhají a doplňují.

Jako podporu rodiny označujeme programy, jejichž cílem je pomáhat členům rodiny, aby navzájem naplňovali své potřeby, a aby tak jednali i mimo rodinu. Podpora rodiny nesleduje jenom zájmy vně rodiny a hlavně dětí, ale i v prostředí, ve kterém žijí a pohybují se. Podporu rodiny si musíme představit jako týmovou práci všech zainteresovaných stran, které se snaží o to, aby bylo v rodině zachováno stabilní prostředí a rodina se nedostala do tíživé životní situace, ve které si neví rady (Matoušek, 2014, s.13).

Rodina je základní článek společnosti, který vytváří soukromý prostor a zázemí svým členům. Současně formuje jejich osobnost a charakter (Hořínková, 2011, s. 239). Rodina představuje společenství sociální, psychologické, právní i ekonomické. Rodinu je možné chápat v užším a širším smyslu, přičemž ani v jednom případě neexistuje jednotná definice (Radvanová, 2015, s. 125)

1.2. Dítě

Dříve byl pojem dítě chápán velmi zešíroka – syn, dcera, vnuk, pravnuk atd. Stále platí, že dítě přináší do rodiny radost. Radost z toho, že se jedná o pokračovatele rodu. Dítě dává rodičům pocit naplnění svého dosavadního života, přináší do rodiny nové postřehy, nové situace a myšlenky. Dítě obohacuje rodinu.

Dítě očekává od rodiče ochranu, otevřenou náruč, pocit bezpečí, zázemí, lásku a stabilní prostředí (Špaňhelová, 2010, s. 25).

Ovšem pokud dojde k velkým sporům v rodině, na potřeby dítěte se až tak nehledí. Rodiče vedou mezi sebou válku a dítě se stává prostředníkem, nástrojem, kterým se vede válka. Na potřeby dítěte se v tu chvíli zapomíná.

Reakce dítěte na spor může být různá. Reakce na rozpad rodiny se v mnoha případech odvíjí od věku dítěte, od jeho vlastností, charakteru, temperamentu, od toho jaký je bojovník, jak se umí potýkat s překážkami. V mnoha případech jde o obranný mechanismus, protože dítě neumí na takovou situaci reagovat (Špaňhelová, 2010, s. 46).

1.3. Rodiče

Rodiče bychom mohli rozdělit podle dvou různých členění. Do prvního členění bude patřit rodič biologický a sociální. Sociální rodič je ten, kdo s dítětem žije a kterého dítě za rodiče považuje. Biologický rodič je ten, kdo má s dítětem stejnou genetickou stopu, avšak to nemusí být vždy v souladu s právním rodičovstvím (Warshak, 1996, s.96). V obou případech hrají rodiče velice důležitou roli v životě dítěte, řeklo by se, že zásadní roli.

V rodičovském soužití je důležitá ve vztahu k dítěti jednota. Pokud jednota nefunguje, dítě je v dané situaci ve velkém zmatku. V raném věku je tato jednota velmi důležitá, přináší jistotu pro dítě. V pozdějším věku si již udělá úsudky samo. Podle Špaňhelové (2010) je dítě do cca 5ti let závislé na názoru rodičů a na vedení v životě. Později již dá na názor svých vrstevníků či jiného dítěte.

Dalšími důležitými faktory, které by rodiče měli ovládat je láska a vzájemný respekt. Láska se projevuje pousmáním, pohlazením, druhému udělat radost, atd.. Respekt znamená vzájemnou úctu rodičů navzájem, ta se projevuje v úctě k názoru rodičů, k dání prostoru v komunikaci, atd.. Právě ve stylu komunikace se dává dítěti největší příklad, v činech rodičů a v chování jednoho k druhému (Špaňhelová, 2010, s. 29).

U nefungujících rodičů se, bohužel, tyto faktory vytrácejí. Rodiče jsou většinou na sebe alergičtí, nejsou schopny se domluvit ani na běžných záležitostech týkajících se běžného chodu domácnosti. Je u nich nezájem o druhého, nechut' něco měnit, jsou k sobě lhostejní. Upřednostňují své zájmy před zájmem svých dětí.

Jeroným Klimeš ve své knize *Partneři a rozchody* popisuje probíhající fáze partnerských krizí. Co se v určité fázi děje, jakou mají partneři šanci na uzdravení, jaké hrozí nebezpečí a jaké je doporučení. Bohužel též uvádí, že partneři nevyhledají včas správnou pomoc, proto dochází často i ke zbytečným rozhodům. *„Jednání partnerů v kritických situacích však mnohdy nevede k předpokládaným výsledkům a může jim způsobit i další škody. Rozchod nikdy není krátkodobým a jednoznačným procesem“* (Klimeš, 2010, s.15)

1.4. Rodičovská zodpovědnost/ odpovědnost

Rodičovská odpovědnost je souhrn práv a povinností rodičů vůči dětem, která trvá od narození dítěte, až po jeho zletilost respektive plnou svéprávnost. *„Jde o povinnosti a práva rodičů spočívající v péči o dítě, zejména v péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem (tato povinnost a právo nabývá na významu zejména v situaci, kdy dítě nežije v domácnosti OSPOD s jedním nebo oběma rodiči), v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění. Povinnosti rodičů jsou zde kladeny před práva.“*

Součástí rodičovské odpovědnosti není vyživovací povinnost a právo na výživné, jde o oddělené věci. Zásahy do rodičovské odpovědnosti tedy nemají vliv na trvání vyživovací povinnosti a fakt, že dítě je schopno se samo žít, rovněž neovlivňuje rodičovskou odpovědnost.

Rodičovská odpovědnost vzniká narozením dítěte a zaniká nabytím jeho plné svéprávnosti. (Svéprávnosti lze nabýt i dříve než zletilosti, a to buď uzavřením manželství, nebo emancipací, tedy přiznáním svéprávnosti podle občanského zákoníku.) Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit pouze soud. Rodičovskou zodpovědnost je ze zákona možné pozastavit, omezit nebo může být rodič rodičovské odpovědnosti soudem zbaven. Rozsah rodičovské odpovědnosti mají oba rodiče stejný.“ (dostupné z: <http://www.slovník.mpsv.cz>, ©2016 – 2018, online).

Někteří autoři zaměňují rodičovská zodpovědnost a rodičovská odpovědnost, což jsou dva různé pojmy, které je potřeba rozlišit. Rodičovská odpovědnost je spíše výraz sankčního pojetí, než primární povinnosti. Neznamena přece, že někdo kdo je

zodpovědný, musí být nutně za něco odpovědný. Pojem zodpovědnost vyjadřuje spíše subjektivní vlastnosti než něčí povinnosti.

V rámci Cochemské praxe jde o společnou rodičovskou odpovědnost, což u rozcházejících rodičů bývá velmi často opomíjeno. Jde o společném rozhodování týkajících se dítěte, např. vzdělávání, zdraví, volnočasové aktivity. Domlouvat se spolu i s přibývajícím věkem nezletilého a nepřenášet rozhodnutí na své děti. V mnoha případech se odpovědnost a rozhodnutí přenáší na pracovníce OSPOD, psychology, znalce či soud. Ti mají potom těžkou úlohu v rozhodování za děti a za rodiče, byť se snaží rozhodnout objektivně a v zájmu nezletilých dětí. V Cochemské praxi se dbá na to, že své děti nejlépe znají rodiče a Ti by si měli za své děti převzít odpovědnost v plném slova smyslu. Nehledí se na to, v jakých podmínkách děti žijí, či je rodič zbaven rodičovské zodpovědnosti, vždy se s ním jedná rovnoprávně a bez předsudků.

1.6. Rodičovské konflikty

Konflikty patří k životu a vznikají běžně v každodenním životě. Ne jinak to je u rodičů, kteří vychovávají své děti. Rodiče mohou mít odlišné názory na vedení domácnosti, výchovu dětí, jiný postoj ke vzdělávání, volnočasovým aktivitám. Ve fungující rodině se jedná o všední jev, bez zásadních dopadů na další vztahy v rodině.

Ve většině konfliktů se najde společné řešení a situace se vyřeší. Skutečné problémy nastávají, pokud mezi sebou rodiče mají konflikty v rovině partnerské, což může způsobit rozpad rodiny a mezi rodiči vznikají spory. Konflikt mezi rodiči většinou vyplývají z rozdílných představ rodičů o tom, s kým bude dítě nadále žít, jaké výživné bude druhý rodič na dítě poskytovat, v jakém rozsahu a za jakých podmínek se bude s dítětem stýkat. Nepodaří-li se rodičovský konflikt vyřešit smírnou cestou je ve věci vydáno autoritativní rozhodnutí soudu. Tímto většinou dochází k další eskalaci neshod mezi rodiči a jsou podávány další a další návrhy, mnohdy jenom proto, aby se ublížilo druhému rodiči. Zájem dítěte v tuto chvíli rodiče moc neřeší. Rodiče si dělají naschvály, není respektováno soudní rozhodnutí, zdrojem konfliktu se stávají malichernosti. Nepečující rodič mnohdy nedostává dostatečné informace a pečující rodič nepečuje dostatečně. Rodiče nejsou schopni spolu komunikovat, každý má jiné nároky na dítě. Dochází k protikladným rozhodnutím rodičů jenom proto, aby dokázali, kdo je lepším rodičem. (Holá, 2014, s. 48)

Obecně se dá říci, že čím jsou rodiče vyzrálejší jedinci, sociálně orientovaní a duševně a psychicky stálí, tím klidnější jejich rozchod bude a tím více se budou snažit uchránit sebe i své děti před negativními dopady (Sluková, 2012, s. 15).

2. Rodinná mediace

V této kapitole je popsána blíže mediace, která je velmi prospěšná v řešení konfliktů v rodině a je nedílnou součástí pro vyřešení nejasností a nedorozumění v rodině.

2.1. Mediace

Mediace má teprve 40ti letou tradici, historicky vznikla v USA a Kanadě. Počátkem 90. let 20. století se začíná využívat u nás.

Jednou z definic, která se snaží popsat, co to mediace vlastně je, je možné usoudit, že mediace je způsob a zároveň proces řešení náročných konfliktů mezi dvěma stranami za pomoci třetí neutrální osoby – mediátora. Jedná se o alternativní řešení sporů namísto soudních řízení, kdy mediátor funguje jako vyjednávač a vede obě strany k vzájemně vyhovující dohodě. Podstatou mediace je rozvíjení zdravé komunikace a snaha o zkvalitnění vztahů mezi objekty mediace (Riskin, 1996, s. 10 - 11).

Cílem je dosažení spokojenosti s průběhem a výsledkem řešení konfliktu. Mediace není prvotně zaměřena na problémy klientů, ale jako metoda, která je zaměřena na samotného klienta. Nové pojetí mediace vzniklo podle H. Boserupa (2000) na třech základech: komunikace, vyjednávání a strukturování procesu. Mediace je řešení konfliktu komunikací (Sluková, 2017, s. 2)

Mediace se v našem státě využívá stále málo, někdy ani veřejnost neví, co to vůbec je a že něco takového existuje. Dle Slukové lze mediací dosáhnout zdravého rozvodu. Každá mediace je postavena na dobrovolnosti, důvěře, spolupráci dosáhnutí dohody a realizaci dohody. (Šišková 2012, s. 16. -22.)

Mediátorem by měl být člověk, který je vyzrálý jedinec. Životně zkušený člověk, který by neměl trpět předsudky a neměl by být stereotypní. Duševně psychický a stálý.

Mediátor musí být při práci s klientem nestranný a neutrální, musí si umět hlídat svoje hranice. Mediátor nepotvrzuje ani se nepřiklání k pravdě jedné či druhé strany. Neopakuje urážlivá sprostá a vulgární slova. Používá neutrální výrazy. Nenálepkuje, nekritizuje a nehodnotí. Mediátor musí aktivně naslouchat, dobře formulovat otázky (Šišková, 2012, s. 73. – 77.).

2.2. Typy mediace

Dle Slukové se mediace rozděluje do 3 typů:

- *Facilitativní mediace* – zestručňování a zpřehledňování situace a hledání předmětu zájmu. Toto je nejvhodnější typ pro rodinnou mediaci.
- *Evaluativní mediace* – hodnotící mediace, kterou především využívají právníci – hodnotí jednu a druhou stranu a z výsledku si udělají závěr.
- *Kyvadlová mediace* – oběti trestných činů, jde o konfrontaci mezi obětí a agresorem – využívána probační a mediační službou (Sluková, 2017, s. 9).

2.3. Techniky mediace a uplatnění v práci s rodinou

Šišková (2012) ve své knize *Facilitativní mediace* popisuje techniky mediace a jejich uplatnění v sociální práci s rodinou, jedná se o:

- Koncept tzv. **nenásilná komunikace** je založena na naslouchání sobě i partnerovi, ochotě vnímat potřeby a pocity vlastního i druhého
- Jazyk nenásilné komunikace dovoluje hovořit o přáních a obavách a hodnotách, potřebách aniž by současné druhého došlo k obviňování a odsuzování druhého
- Při nenásilné komunikaci jsou spojeny pocity s potřebami. Potřeby jsou pojímány jako univerzální, které sdílí lidstvo. Dále musí být odděleny od specifických schopností a požadavků
- Metoda osvobozuje od komunikací negativních zkušeností, pomáhá překonávat navyklé vzorce jednání.
- Vytváří podmínky pro řešení konfliktů a jsou rozvíjeny vztahy založené na úctě a spolupráci
- Nenásilná komunikace je tedy základem mediační práce
- Mediace se neodvolává na práva a povinnosti, pozornost soustředí na potřeby, zájmy a možnosti.

2.4. Uplatnění mediace v rozpadu rodiny

V opatrovnických sporech zastupuje mediátor dítě a vede komunikaci i výslednou dohodu v zájmu dítěte. Největším zájmem jsou potřeby dítěte. Pokud se jedná o návrhy, které nejsou v zájmu dítěte, zamítne je a rodičům vysvětlí, zda a proč by nemohlo dojít

k dohodě. Mediátor ve většině případů jedná společně s rodiči, ve výjimečném případě s každým rodičem zvlášť. Úkolem mediátora je usnadňovat rodičům komunikaci, udržovat těžiště pozornosti na současných problémech, bránit, aby rozhovor sklouzl do neproduktivních kritik, obviňování a urážek. Snahou mediátora je napomoci nalézt rodičům hodnoty, ve kterých jsou schopny se shodnout. Je – li mediace úspěšná, není vítězů ani poražených, což vede k respektu a zlepšení komunikace mezi rodiči a dítětem.

Nejlepší variantou je využít mediaci na počátku rozvodu, aby se rodiče dohodli na styku druhého rodiče s dítětem a ostatních základních životních potřeb dítěte. V této fázi se prakticky nevyužívá. Pokud jsou schopni se rodiče dohodnout, zpravidla se sepisují dohody přímo na příslušném soudě, popřípadě na oddělení Orgánu sociálně právní ochraně dětí. Takováto dohoda může obsahovat cokoliv, na čem se rodiče shodnou a jsou schopni dodržovat jak před rozvodem, tak po rozvodu.

Ve variantě, kdy se rodiče nejsou schopni dohodnout, může být mediace nařízená soudem, či doporučena Orgánem sociálně právní ochrany dětí, či jiným pracovníkem. V případě, že se rozvodové řízení vleče a není rozsudkem určen styk, nebo se jeden z rodičů proti stanovenému styku odvolal a požaduje omezení nebo rozšíření styku, nebo dochází k maření či komplikování styku může soud též nařídit mediaci.

Rodinnou mediaci u nás nabízí několik nestátních zařízení, která ji vykonávají v rámci sociální pomoci zdarma. Hrazenou mediaci je možné si zajistit u soukromých mediátorů, které si lze vyhledat v seznamu Volného sdružení mediátorů.

3. Asistované předání

V této kapitole je popsáno asistované předání, které provádí konkrétní nezisková organizace a to Oblastní charita Nové Hradky u Skutče, služba Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi.

Asistované předání je aktivitou, při které rodič, předává za přítomnosti odborníků dítě druhému rodiči. Asistované předání se využívá v situaci, kdy je situace vyhodnocena jako konfliktní a hrozí nebezpečí. Zpravidla tuto službu zajišťují Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi nebo příslušné organizace, které se službou Asistovaného předávání zabývají. Službu SASRD zpravidla kontaktuje příslušný Orgán sociálně právní ochrany dítěte nebo příslušný soud. Ve výjimečných případech může požádat jeden

z rodičů dítěte, který se cítí být ohrožen druhým rodičem. Tato situace bývá v případech, kdy došlo k rozvratu rodiny na základě domácího násilí.

Důležitou součástí asistovaného předávání je nácvik komunikačních dovedností. Cílem je naučit rodiče, aby byli schopni komunikovat spolu bez zbytečných emocí, které traumatizují jejich dítě. Toho je dosaženo ve chvíli, kdy jsou oba rodiče ochotni a schopni předávat si mezi sebou dítě v atmosféře klidu a spolupráce, tedy způsobem pro dítě bezpečným, klidným a netraumatizujícím a s respektem na jejich dítě. Úlohou pracovníka při asistovaném předávání není jenom podpora dítěte a jeho vztahu, ale i zamezení ovlivňování a zdárnému předání. Dále pak zajištění bezpečí dítěte. Pro dítě je pak přítomnost pracovníka, který vykonává asistované předávání spojeno s přítomností osoby, která zajišťuje a zaručuje jeho bezpečí a v případě potřeby se na ni může kdykoliv obrátit.

Počet asistovaných předání je stanoven vždy individuálně na základě doporučení a dohody OSPOD, soudu a rodičů. Rodiče i dotčené orgány jsou s dobou trvání asistovaného předávání vždy dopředu seznámeny. Asistované předávání probíhá zpravidla 1 rok, pokud je stanoveno soudním rozhodnutím, tak do doby po kterou je nezbytně nutnou (Standardy kvality, 2017, s. 12).

4. Cochemská praxe

V této kapitole je přestaven systém Cochemské praxe, kde je cílem smírné řešení rodičovského konfliktu v nejlepším zájmu dítěte.

4.1. Cochemská praxe

Cochemská praxe je postup řešení u opatrovnických sporů, které se týkají úpravy péče po rozpadu rodiny. Tato praxe vznikla z nedostatku komunikace, předsudků a vzájemného osočování odborníků v soudní síni. Je jednou z forem multidisciplinární spolupráce mezi profesemi, které se podílejí na řešení rodičovského konfliktu (např. soudci, mediátoři, právníci, neziskové organizace, sociální pracovníci, psychologové). Tento mezioborový přístup vznikl v Německu v soudním obvodu Amstegricht Cochem, ve spolkové zemi Porýní – Falc na počátku 90. let 20. století, kde došlo k minikonferenci, kde si zástupci různých profesí vyříkali potřeby a předsudky, aby mohla být jejich práce úspěšnější. Jde tedy o mezioborový přístup, kde se odborníci vzájemně znají, respektují

a komunikují. Jednoduše řešeno jde o model spolupráce, jak ku prospěchu dětí řešit spory rodičů o děti v případech jejich komplikovaném rozvodu či rozchodu. (Dostupné z: <http://www.pravonadetstvi.cz>, ©2017, online).

V ČR není tento přístup systémově ukotven, ale s jeho prvky se praxi můžeme setkat. Zavedení spolupráce inspirované Cochemskou praxí řešení soudních sporů o nezletilé děti napomáhá zachování či probuzení rodičovské odpovědnosti, v jejímž středu stojí vždy dítě. Cochemskou praxi lze také vnímat jako posun v mezilidských vztazích, jejichž středem je dítě a právě sledování jeho zájmu je jedním ze znaků sociálně zdravé a vyspělé společnosti.

Tato praxe nabízí jasný postup, jasně dané role, povinnosti a závazky za daný časový rámec. Jde o vzájemnou spolupráci, provázanost a s tím spojenou i efektivitu při řešení sporů. Rozhodnutí o budoucím životě dítěte se vrací zpět do rukou rodičů, nikoli nezůstává zodpovědnost na soudci.

Soud přihlíží v rozhodování na projevy rodičovských kompetencí – který rodič je spíše schopný nahlížet na věc optikou dítěte, který více respektuje druhého v jeho rodičovské roli, který z rodičů nevyužívá konfliktní strategii. Dále sleduje postoje rodičů vůči dobrovolně a uložené odborné pomoci – účast, aktivita řešit problém. Dále sleduje faktické chování a projevy před soudem, OSPOD a poskytovateli odborné pomoci.

Zásady jednání s rodiči je zkrácená lhůta pro soudní řízení, kdy se jedná o schválení dohody do 3 měsíců od podání návrhu. Další zásadou je, že všechny zainteresované instituce jednají vždy za přítomnosti obou rodičů. Nikde nejednají s jedním rodičem samostatně, nevznikají tak dohady ohledně toho, co druhý rodič řekne. Jde o čistější průběh a zamezuje se podjatosti. Další zásadou je, že všechny zainteresované strany hovoří stejně a s respektem jeden k druhému.

Výsledkem jednání všech zainteresovaných stran je funkční a dlouhodobá soudní dohoda mezi rodiči.

V České republice se zhruba v březnu 2016 rokem začal nejdříve zabývat Cochemskou praxí Okresní soud v Novém Jičíně, kde mají propracovaný systém a postup. Postupně se přidávají jednotlivé soudy. V roce 2019 by se měl připojit Okresní soud v Pardubicích a Okresní soud ve Svitavách.

4.2. Jiný soudní rok

V zákoně č. 292/2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů se píše o pojmu jiný soudní rok, se kterým se v Cochemské praxi setkáváme velmi často a je nedílnou součástí Cochemské praxe. Jde o neformální schůzku rodičů, OSPODu a soudce popřípadě jiného odborníka, ve které se projednává rodičovský plán a soudce zjišťuje, zda dohoda mezi rodiči je opravdu funkční a naplnitelná. Zda rodiče rozumí rodičovskému plánu a opravdu převzali rodičovskou zodpovědnost za své děti. V § 18 zákona 292 / 2013 Sb., zákon o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů se uvádí: *„Považuje-li to soud za vhodné, svolá k přípravě a projednání věci jiný soudní rok a přizve k němu účastníky. Při jiném soudním roku dá soud účastníkům prostor, aby se k věci vyjádřili, nebo zjistí jejich stanoviska jiným vhodným způsobem. Dokazování lze při jiném soudním roku provádět, jen je-li to účelné a umožňuje-li to povaha věci“* dále pak: *„ Způsob, místo a průběh jiného soudního roku určuje předseda senátu opatřením. Jiný soudní rok se může konat mimo soudní budovu nebo mimo obvyklou úřední dobu soudu. Z jiného soudního roku může předseda senátu vyloučit veřejnost.“* (dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz>, ©2018, online) z tohoto tedy vyplývá, že jde o projednávání i mimo soudní síň nebo v kanceláři i mimo budovu soudu.

Jiný soudní rok přináší velké výhody, je méně formální, umožní zapojení rodičů do procesu rozhodování o svém dítěti, převzetí rodičovské odpovědnosti za osud svého dítěte. Jde o velice efektivní proces.

4.3. Průběh soudního řízení u Okresního soudu v Chrudimi

Tento diagram ukazuje postup, jakým způsobem se jedná s rodiči v rámci opatrovnického řízení u Okresního soudu v Chrudimi.

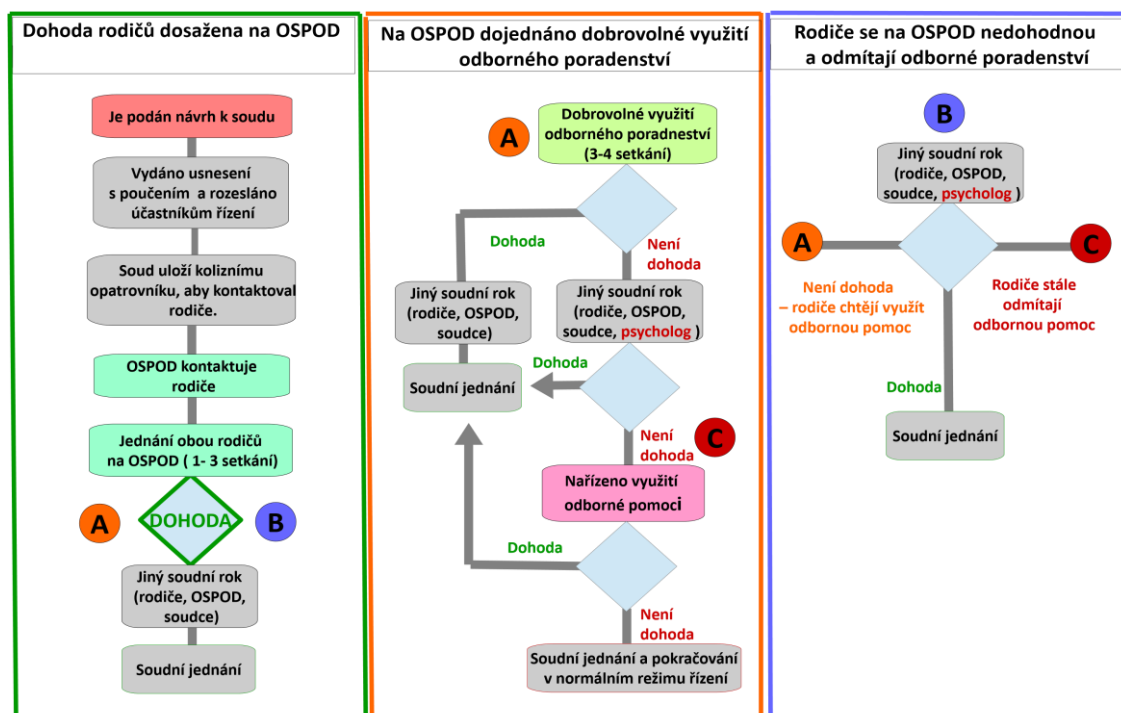

Diagram soudního řízení v rámci Cochemské praxe Okresního soudu v Chrudimi

Na přechodím obrázku, je diagram soudního řízení v rámci Cochemské praxe Okresního soudu v Chrudimi. Jde o postup před vydáním usnesení a po vydání usnesení. V prvním sloupečku je postup, kdy je dohoda rodičů dosažena na OSPOD. Pro vysvětlení obrázku se jedná o jednotlivé úkony, kdy dojde k nejkratšímu smířčímu řešení mezi rodiči a k dosažení platné dohody.

V druhém sloupečku je popsána situace, kdy rodiče nejsou úplně ve shodě, a je potřeba odborné pomoci k dosažení dohody. Tento proces je delší, kdy nezbytnou součástí je edukace rodičů a práce s rodiči pomocí různých technik – mediace, psycholog, rodinná terapie, atd.

Ve třetím sloupečku je situace, kdy rodiče odmítají odbornou pomoc a nejsou schopni dojít k dohodě ani po řádné edukaci. V tomto případě se zahajuje běžné soudní řízení a bude striktně rozhodnuto dle v zájmu dítěte.

Postup jednotlivých profesí v opatrovnickém řízení je potřeba sladit a díky koordinaci rodičovského sporu dochází k minimalizaci časového prodlení a tudíž dochází k maximálnímu efektu.

4.4. Rodičovský plán

Rodičovský plán / viz příloha č. 1/ je nedílnou součástí Cochemské praxe a práce s rodiči. Je to plán, ve kterém by mělo dojít ke shodě, co se týče dětí, bez ohledu na to, kdo o dítě pečuje. Jsou zde otázky ohledně bydliště, styku a komunikace dětí a rodičů, školských zařízení, mimoškolních aktivit, lékařské péče. Dále otázky ohledně trávení prázdnin a svátků, finanční otázky, s kým bude dítě udržovat vztahy, komunikace s rodiči či prarodiči. Na těchto bodech by se měli rodiče v rámci rodičovské odpovědnosti shodnout. Pokud dojde k rozporu v nějakém bodě, snaží se pracovnice OSPOD či jiný odborník nebo soudce dosáhnout shody a klást na rodiče důraz, aby se rozhodli v zájmu dítěte.

4.5. Tým odborníků a následná péče rodiny

Jde o subjekty, které jsou součástí multidisciplinárního týmu při Okresním soudu v Chrudimi:

- *Okresní soud v Chrudimi*
vede rodiče k převzetí společné rodičovské odpovědnosti i odpovědnosti za svá rozhodnutí, orientuje rodiče na zájem dítěte, z pozice své autority vysvětluje a vytváří tlak na rodiče, aby využívali své rodičovské kompetence, určuje postup řízení, vydává usnesení, atd.
- *Orgán sociálně právní ochrany dětí – Hlinsko, Chrudim, Vysoké Mýto*
role OSPOD je iniciace dohody, doporučení odborné pomoci pro rodiče, vede rodiče k převzetí rodičovské odpovědnosti, doprovází rodiče procesem opatrovnického řízení, realizuje společné setkání na OSPOD, koordinuje vyplnění rodičovského plánu, účastní se Jiného soudního roku a soudních jednání atd.
- *Poradna pro rodinu Pardubického kraje*
role poradny je výkon doporučené a uložené odborné pomoci, edukace rodičů, rodinná terapie, mediace, zajištění dostupnosti odborné pomoci, pracuje s rodiči terapeuticky, učí komunikaci rodičů, akcentuje vývojové potřeby dítěte, učí rodiče domluvit se, atd.

5. Cochemská praxe v praxi z pohledu OSPOD

5.1. Cíl práce

Výzkumná část práce se zaměřuje na nově zavedenou praxi u Okresního soudu v Chrudimi, kde jsou zainteresovány do multidisciplinárního týmu tři OSPODY a to v Chrudimi, Hlinsku a Vysokém Mýtě. Jde o zjišťování, zda jde o praxi přínosnou pro naši společnost, zda je Cochemská praxe funkční a přináší do rozpadu rodiny nové řešení jedné z nejtěžších životních situací.

5.2. Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č. 1: Co je faktorem úspěšnosti?

Výzkumná otázka č. 2: Jaké jsou výhody mezioborové spolupráce?

Výzkumná otázka č. 3: V čem je usnadňuje systém práci s rodinou?

5.3. Metodika práce

Výzkumnou metodou pro tuto práci je polostrukturovaný rozhovor jako kvalitativní metoda. Jak uvádí Hendl (2016): „*Kvalitativní výzkum používá induktivní formy vědeckých metod, hloubkové studium jednotlivých případů, nejrůznější formy rozhovorů a kvalitativní pozorování. Cílem je získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa. Kvalitativní výzkum je orientován na explorování a probíhá nejčastěji v přirozených podmínkách sociálního prostředí. Plán výzkumu má pružný charakter. To znamená, že plán výzkumu se z daného základu rozvíjí, proměňuje a přizpůsobuje podle okolností a dosud získaných výsledků.*“ U polostrukturovaného rozhovoru přikládáme výzkumu větší váhu, autentičnost a důležitost projevům účastníků. Jde o rozhovor pomocí návodu a částečně řízený rozhovor. Vyznačuje se tím, že má výzkumník připraven soubor otázek aniž by bylo přede striktně stanoveno jejich pořadí (Hendl, 2016, s. 56)

Cílovou skupinou jsou pracovnice OSPOD v Hlinsku, Chrudimi a Vysokého Mýta, které přímo spolupracují s Okresním soudem v Chrudimi.

Respondentky jsou pracovnicemi OSPOD. Jde o 5 sociálních pracovnic, které poskytly rozhovory. Respondentky byly velice vstřícné, rozhovory s nimi byly velice

příjemné. V rozhovorech bylo znát, že problematice rozumí a mají zkušenosti z praxe. Šlo o respondentky, které, kromě jedné, pracují dlouhodobě na OSPOD a mohou tedy porovnat běžné soudní řízení a řízení v systému Cochemské praxe.

Respondentka A má vysokoškolské vzdělání, 50. hodinový výcvik mediace, v oboru pracuje 15 let, je rozvedená, má 2 nezaopatřené děti.

Respondentka B má vysokoškolské vzdělání, 15. hodinový výcvik krizové intervence, v oboru pracuje 10 let, je vdaná a má 3 nezaopatřené děti.

Respondentka C má vyšší odborné vzdělání, v oboru pracuje 8 let, je rozvedená, má 1 nezaopatřené dítě.

Respondentka D má vysokoškolské vzdělání, v oboru pracuje 1 rok je svobodná, bezdětná.

Respondentka E má vysokoškolské vzdělání, 150. hodinový výcvik mediace, v oboru pracuje 6 let, je vdaná a má 2 nezaopatřené děti.

Všem respondentkám bylo slíbeno zachování anonymity bez možnosti dohledat je. K rozhovorům docházelo od září 2018 do října 2018. Délka rozhovorů byla cca 90 minut.

Respondentka A.

Otázka č. 1.: V čem Vám Cochemská praxe usnadňuje práci s rodinou?

„Práci mi to usnadňuje hlavně v tom, že jsou daná jasná pravidla. Pokud mi v poště přijde návrh na péči a výživu, ihned kontaktuji rodiče, hlavně oba, ať už je emailem či telefonicky. Upřednostňuji emailovou korespondenci, tam je zřetelné, že pracuji s oběma rodiči. Dáme si termín schůzky, většinou do jednoho týdne. Již v emailu zasílám rodičovský plán, aby se rodiče seznámili, co s nimi bude na první schůzce probíráno. Pokud telefonicky, nechávám si rodičovský plán na první schůzku a dávám jim ho přečíst domů. První schůzka bývá náročná, tak asi 90 minut. Rodiče edukuji o tom, co je čeká, jak to bude probíhat, s kým budou jednat, jaké budou další kroky. Vše je jasnější a srozumitelnější pro rodiče. S dětmi nemluvím, nechávám vše na rodičích, proberu s nimi rodičovský plán a oni odcházejí. Hned si domluvíme termín další schůzky, tak cca za týden. Pokud se jedná s rodiči narovinu, nevzniká prostor pro konflikt, nemají prostor jít do konfliktu. Na OSPODu jsou tak cca 2-3 schůzky, záleží, jak rodiče spolupracují. Pokud se dohodnou na rodičovském plánu, odesílám zprávu a kopii rodičovského plánu paní soudkyni. Ta nařídí jiný soudní rok a tam se společně sejdeme. Soudkyni sdělím, jak se s rodinou spolupracovalo, jaký byl zádrhel, jak to probíhalo. Soudkyně zjistí, krátkým rozhovorem, zda jsou rodiče opravdu dohodnutí a vědí, co obsahuje rodičovský plán. Když rodiče ví, vydá soudkyně rozsudek a je vše hotové.“

Otázka č. 2.: Jaké jsou klady?

„Klady jsou všechno... rychlost, způsob jednání, pracuje se s celým systémem – rodinou, přímá konfrontace se soudkyní a pracovníky poradny, rychlé termíny. Z mého pohledu to vnímají lépe chlapy, mají pocit, že je bere někdo rovnocenně. Není tam jen dominantní matka, mají důležitost.“

Otázka č. 3.: Jaké jsou zápory?

„Zatím žádné nemám, jenom snad je to náročné časově, první jednání je hodně časově a psychicky náročné. Je to velmi spekulativní, zase když se mají odrovnat „problémové a konfliktní“ rozpady, musí se něco obětovat. Pokud by se asi načítal čas, a měl se řešit konfliktní rozpad rodiny, je to určitě více časově náročné. Takže, když nad tím přemýšlím, asi nic nevymyslím“

Otázka č. 4.: Jaké jsou faktory úspěšnosti?

„U všech opatrovnických řízeních, které jsem řešila, došlo vždy k dohodě. Někdy v delší časové dotaci, protože byli rodiče odesláni do Poradny pro rodinu Pardubického kraje a na mediaci, ale v podstatě došli také k dohodě. V následné péči s nimi pracuje na plnění rodičovského plánu služba SASRD. Takže úspěšnost je velká, ale nelze říci dlouhodobě. Sešly jsme se dobrý interdisciplinární tým, který si rozumí a spolupracujeme spolu. Respektujeme se a doplňujeme se. Tudíž není prostor pro neúspěšnost.“

Otázka č. 5.: Ubylo „problémových“ rozpadů rodiny?

„Ač se to nezdá, tak Cochemská praxe je právě pro řešení konfliktních rozpadů rodiny, kdy nefunguje třeba komunikace mezi rodiči. „Problémových“ rozpadů rodiny bude pořád, pokud máte nějakého psychopata a agresora v rodině, je malá šance, že dojde na dohodu. U nich neuplatníte ani mediaci, prostě nic. V tomto případě půjde stejně o striktní rozhodnutí soudu. Pokud se bude chtít jeden z rodičů mstít a vezme si jako rukojmí své dítě, je velmi těžké proti tomu bojovat. Ale těch rozpadů rodiny, kde jsou malé konflikty, u těch to jde eliminovat a vyříkat si na začátku, tím se to nerozjede do velkých obrátek.“

Otázka č. 6.: O co je proces kratší než klasické soudní řízení?

„V podstatě není kratší, taky jsme dříve měli do měsíce schválenou dohodu od soudu. Je to jenom podrobnější a více do hloubky. Byla to sice dohoda, ale mnohdy nefunkční. Nyní je to propracovanější a možné do budoucna efektivnější. Cílem je, aby se rodiče nevraceli a neobraceli se na soud, když potřebují něco rozhodnout o svých dětech.“

Otázka č. 7.: Co rodičovský plán?

Nezdá se rodičům, že to je velký zásah do soukromí.

„Rodiče nejsou tím zaskočení, je to opravdu průprava. Řeší se tam věci, které jsou do budoucna. Snažím se jim všechno vysvětlit. Je jasné, že se může hodně věcí změnit, ale jde hlavně o to, začít spolu komunikovat. Už se mi stalo, že si u rodičovského plánu rodiče vlastně řekli, že se nebudou rozvádět. Což byl pro mě šok, ale stává se to. Pokud je naopak nějaký zádrhel, posílám je ihned do Poradny pro rodinu Pardubického kraje a již s nimi nic neřeším. To je poté na odborníkovi – psychologovi a mediátorovi, kteří s nimi zase pracují. Posléze komunikuje ohledně rodiny se soudkyní paní psycholožka či mediátorka.“

Pokud se na mě opět obrátí, ihned ho odkážu na paní psycholožku. V tomto je to pro mě ulehčení. Zásah do soukromí to není, vždyť to jsou věci, na kterých se musí v budoucnu shodnout. Já jim do toho nezasahuju, pouze se snažím najít střední cestu, aby došli k dohodě.“

Respondentka B

Otázka č. 1.: V čem Vám Cochemská praxe usnadňuje práci s rodinou?

„Usnadňuje, neřeším konflikt, když to řeknu opravdu jednoduše. Je to tak, že při první schůzce, kterou si domluvím s oběma rodiči, předám rodičovský plán a prosby dítěte. Poučím je, řeknu jim, jak to bude probíhat, co je čeká. Domluvím s nimi ihned termín následné schůzky, kdy s nimi budu probírat rodičovský plán. Za domácí úkol dostanou vypracovat rodičovský plán, s tím, že pokud nebudou něco vědět, nebo se neshodnou vysvětlíme si to na další schůzce. Doporučuji jim dělat ten rodičovský plán společně, ale někdy to nejde. Pokud v mezidobí telefonují nebo mě navštíví, vždy jich odkážu na naši schůzku a nic s nimi neřeším. Při domluvené schůzce jim třeba navodím atmosféru zapálenou svíčkou a pustím nějakou pěknou muziku, když si myslím, že bude problém. Pokud se u některých otázek rodiče zaseknou, vykomunikuji to s nimi a pokud je stejně problém, odesílám do Poradny pro rodinu Pardubického kraje a nic s nimi nedělám, pouze dám zprávu paní soudkyni, že byli rodiče odesláni do Poradny pro Pardubický kraj a podám krátkou zprávu. Pro mě velká úleva, že neřeším konflikty.“

Otázka č. 2.: Jaké jsou klady?

„Klady jsou rychlost dostat se odborníkům typu psycholog, mediátor“

Otázka č. 3.: Jaké jsou zápory?

„Zatím žádné nemám, pro mě je to vše ku prospěchu věci“

Otázka č. 4.: Jaké jsou faktory úspěšnosti?

„V tom nevidím nic převratného, dříve se také dělali dohody, akorát ne tak do hloubky. Někteří rodiče budou chtít dělat problémy a naschvály s Cochemem i bez Cochemu“

Otázka č. 5.: Ubylo „problémových“ rozpadů rodiny?

„Jak jsem už řekla, tak je trochu problém, že všichni soudci u Okresního soudu nedělají Cochem. My sice s nimi pracujeme, jako by byli v Cochemu, ale potom je problém právě s těmi lhůtami. To se poté prodlužuje a konflikty se prohlubují. Největším problémem jsou lhůty u mediátorů, psychologů, rodinných poraden, atd.. Dále pak lhůty u znaleckých posudků. To se potom dává předběžné opatření za předběžným opatřením a nic se tím nevyřeší. Jinak si myslím, že se dá na začátku rozpoznat, co bude zádrhel a hned s tím

začít pracovat, to je pak lepší hned na začátku si to vyřešit a tím se to vyřeší hned na začátku.“

Otázka č. 6.: O co je proces kratší než klasické soudní řízení?

„Není o nic kratší, pokud se rodiče dohodnou a jsou v souladu, je to stejně dlouhé, akorát se s nimi více komunikuje budoucnost dětí a rodiče si uvědomí, že jsou oni společně odpovědní za své děti. Při vypracování plánu na ně apelují.“

Otázka č. 7.: Co rodičovský plán?

Nezdá se rodičům, že to je velký zásah do soukromí.

„No občas to rodiče zaskočí. Při prvním setkání jim to dám, ať si to v klidu přečtou doma a potom s nimi ještě rozebírám. Pro rodiče je asi nejdůležitější, že nezjišťuji poměry v bytě a v čem žijí. V tom je rodičovský plán přínosem. Jinak pokud se dohodnou, mohou rodičovský plán měnit a poučuji je o tom, že v dalších řízeních k němu přihlížíme. Těž u soudu se k němu přihlíží a dává se tomu veliký důraz. Někdy to vyřeší drobné konflikty, je dobré se shodnout na budoucnosti jejich dětí.“

Respondentka C

Otázka č. 1.: V čem Vám Cochemská praxe usnadňuje práci s rodinou?

„Nejdřív si člověk musí zvyknout na to, že to je úplně jiná práce s rodinou v rozpadu rodiny. Podporuje se rodičovská odpovědnost a odpovědnost rozhodovat za svoje děti. Pokud se tohle pochopí, vlastně to práci usnadní, jak ostatních pracovníků OSPOD, tak rodičům. Rodiče jsou připravenější na výchovu svých dětí a snažím se, aby věděli, že je to v jejich prospěch a hlavně ve prospěch jejich dětí.“

Otázka č. 2.: Jaké jsou klady?

„Největšími klady jsou lhůty u odborníků. Je to dané a do jednoho týdne, pokud se rodiče nedohodnou, mají vyjednaného odborníka z Poradny pro rodinu Pardubického kraje, je to rychlost a připravenost procesu. Moc mi pomáhá každý měsíc se scházet s odborníky Poradny pro rodinu Pardubického kraje, soudkyní a ostatními OSPODy. Jde o výměnu informací a intervizi rodin. To mi asi nejvíc chybělo, že jsem pořád zkoušela pracovat s rodinou podle svého svědomí a nyní je to jasné a dané.“

Otázka č. 3.: Jaké jsou zápory?

„Zápory nemám.“

Otázka č. 4.: Jaké jsou faktory úspěšnosti?

„Největším úspěchem je to, že se rodiče dohodnou a již se s nimi nepracuje nikdy v budoucnu při jiných soudních jednáních.“

Otázka č. 5.: Ubylo „problémových“ rozpadů rodiny?

„Ubylo „problémových“ rodin, kteří jednali ze strachu, že ztratí jeden z rodičů své dítě. Už mám i rozsudek o společné péči, což se před tím nestávalo. Snažím se s rodiči mluvit o tom, že se děti vyvíjejí a jsou v různých stádiích vývoje, kdy potřebují jednoho rodiče více. Snažím se, aby pochopili potřeby svých dětí. Je to hodně o změně mého myšlení. Dřív jsem takto nepřemýšlela.“

Otázka č. 6.: O co je proces kratší než klasické soudní řízení?

„Kratší asi není, není to o času, ale o hloubce dohody.“

Otázka č. 7.: Co rodičovský plán?

Nezdá se rodičům, že to je velký zásah do soukromí.

„Asi nezdá. Na začátku je poučím, že to je nedílnou součástí tohoto systému a bez rodičovského plánu nelze takto rychle postupovat. Většinou to neřeší.“

Respondentka D

Otázka č. 1.: V čem Vám Cochemská praxe usnadňuje práci s rodinou?

„Cochemská praxe nelze aplikovat na všem, jde vždy o zlatou střední cestu. Cochemská praxe se velmi propojuje s mediací. Mně se nejvíc líbí, že se jedná s oběma rodiči, je to lepší, má to daleko lepší úspěch. Rodiče vedu k tomu, aby vycházeli z potřeb dětí a rodiny. Když je potřeba, tak se pracuje i se širší rodinou, třeba současným partnerem jednoho z rodičů. I ten se může přibrat do jednání. Ač se to někdy nezdá, je to náročnější na začátku, ale pokud se to povede, práci s rodinou to usnadňuje, alespoň do budoucna.“

Otázka č. 2.: Jaké jsou klady?

„Uvědomění si, že rodičovská odpovědnost je na rodičích, to je největší klad. Někteří si myslí, že se rozhodne za ně, ale ono ne. To je asi největší klad, když tohle pochopí a začnou se respektovat, dojde vždy k dohodě a ke společnému řešení budoucnosti svých dětí. Jsou pak připravenější na výchovu svých dětí“

Otázka č. 3.: Jaké jsou zápory?

„Chybí následná péče v rodinách, někdy rodiče potřebují nějakou terapii nebo ještě mediátora, protože ještě nejsou úplně ve shodě, ale již to není v kompetenci a možnostech Poradny pro Pardubický kraj. Ještě bych rozšířila služby o mediaci s dětmi, což by bylo velice přínosné, ale bohužel na to nejsou kapacity a dostatek odborníků, kteří mají výcvik. Je to hodně o penězích tímto kurzem projít a získat kvalifikaci.“

Otázka č. 4.: Jaké jsou faktory úspěšnosti?

„U mě vysoký, Cochemskou praxi využívám na všech rodinách, které podají návrh k soudu, a schyluje se k soudnímu jednání. Vždy se snažím o předběžnou dohodu.“

Otázka č. 5.: Ubylo „problémových“ rozpadů rodiny?

„Nedokážu říci a porovnat, nastupovala jsem, když už byla Cochemská praxe. Za mě mohu říci, že vyřešil konflikt v rodině měsíc u mediátora. Zatím jsem žádný velký konflikt v rodině nezažila“

Otázka č. 6.: O co je proces kratší než klasické soudní řízení?

„Nevím, asi není kratší, jenom důslednější.“

Otázka č. 7.: Co rodičovský plán?

Nezdá se rodičům, že to je velký zásah do soukromí.

„Pokud jsou dobře poučení a seznámeni s potřebami dítěte a rodičovským plánem, to to tak nikdo nebere. Ne nemyslím si, že by to byl zásah do soukromí.“

Respondentka E

Otázka č. 1.: V čem Vám Cochemská praxe usnadňuje práci s rodinou?

„Usnadňuje mi to, protože před soudním jednáním tedy jiným soudním rokem proběhnou zpravidla 2 schůzky, kdy se snažím rodině vysvětlit důležitost a shodu v budoucnosti jejich dětí. Pokud se rodiče dohodnou na rodičovském plánu a nevidím žádný prostor pro konflikt již s tou rodinou nepracuji, pouze podám soudkyni krátkou zprávu a ta nařídí jiný soudní rok. Pokud jsou v konfliktu a naznám, že je potřeba odborníka, již s nimi nic neřeším a domluvím schůzku v Poradně pro rodinu Pardubického kraje. Veškeré možné konflikty přenechávám na Poradně pro rodinu Pardubického kraje, kde s nimi pracují v rámci svých možností. Tento systém mi velmi usnadnil práci, dříve to nebylo tak jasné, pořád jsem někoho uháněla o co nejbližší termíny. Rodiče jsou poučeni o tomto systému, a pokud ho budou respektovat je to ku prospěchu jejich dětí a v podstatě o nic jiného nejde.“

Otázka č. 2.: Jaké jsou klady?

„Rychlost objednání k odborníkovi a zajištění péče o rodinu“

Otázka č. 3.: Jaké jsou zápory?

„Cochemská praxe je dobrá praxe, jenom se musí umět uchopit. Zápory žádné nemám“

Otázka č. 4.: Jaké jsou faktory úspěšnosti?

„Jedním faktorem úspěšnosti je, že se s rodinou již nesetkáme a jsou schopni se dohodnout i v budoucnu. Dalším je, že se nepřenáší odpovědnost na dítě, i když se v nějakých případech přihlíží k názoru dětí. Jde o soulad celé rodiny.“

Otázka č. 5.: Ubylo „problémových“ rozpadů rodiny?

„Problémových rozpadů rodiny neubude, jenom se to s rodiči intenzivněji řeší a tím se zabraňuje prohlubování konfliktu a zbytečným nedorozuměním.“

Otázka č. 6.: O co je proces kratší než klasické soudní řízení?

„Proces není kratší, jenom v některé fázi více do hloubky a v komunikaci se soudcem více neformální, pokud se tedy shodnou na rodičovském plánu. Nejde o striktní rozhodnutí“

soudce, ale o rozpravu zda bude rodičovský plán fungovat a o společné odpovědnosti rodičů. O tomto je také poučuje soudce.“

Otázka č. 7.: Co rodičovský plán?

Nezdá se rodičům, že to je velký zásah do soukromí.

„ Ne není, berou to jako součást řízení“

5.5. Výsledky polostrukturovaných rozhovorů

Otázka č. 1.: V čem Vám Cochemská praxe usnadňuje práci s rodinou?

Téměř všechny respondentky se shodly na tom, že jim to práci velice usnadňuje. Hovořily o systému velice nadšeně. V podstatě s rodiči řeší rodičovský plán a zjišťují rodičovské kompetence rodičů. Zda může dojít ke konfliktu/ sporu, či jsou rodiče ve shodě. Pokud jsou ve sporu, jsou dostupní odborníci a konflikt se tak neprohlubuje. Také téměř všechny respondentky mluvily o tom, že jsou daná jasná pravidla a to v tom, že se mluví s oběma rodiči najednou, neponižují se rodiče, atd. Dokonce jedna respondentka uvedla, že muži toto jednání vnímají velmi kladně. Dále se shodly na tom, že jsou dané jasné role OSPODu, soudu a Poradny pro rodinu Pardubického kraje.

Otázka č. 2.: Jaké jsou klady?

Největším kladem z rozhovoru vyplynula rychlost dostat se k odborníkům. Jde o rychlé objednávací lhůty a rychlost práce odborníka, které u běžného sporného opatrovnického soudu nelze docílit. Dalším kladem bylo, že jde o systém a pevné hranice tohoto systému. Vzájemný respekt. Jedna respondentka uvedla, že se ráda setkává s ostatními odborníky a může tak sdílet příklady dobré praxe. Jsou lepší vztahy s ostatními členy multidisciplinárního týmu a otevřenost soudu.

Otázka č. 3.: Jaké jsou zápory?

Téměř všechny respondentky uvedly, že žádné zápory nemají. Přesto jedna respondentka uvedla, že chybí následná péče při práci s rodinou. Chybí mediátoři, kteří by mohli pracovat s rodinou po ukončení soudního řízení. Další respondentka uvedla, že je prvotní setkání s rodinou velice časově náročné, ale v přepočtu na časovou náročnost sporů mezi rodiči, je to stejné.

Otázka č. 4.: Jaké jsou faktory úspěšnosti?

Všechny respondentky se shodly na tom, že faktorem úspěšnosti je úspěšná a funkční dohoda mezi rodiči a nedochází tak dalším sporům mezi rodiči. Jedna respondentka uvedla, že pokud bude chtít jít rodič do sporu, stejně půjde a bude hledat cestu jak se nedohodnout.

Otázka č. 5.: Ubylo „problémových“ rozpadů rodiny?

Respondentky odpovídaly, že Cochemská praxe je právě na problémové rozpady rodiny. Jedna z respondentek si posteskla nad tím, že jsou dlouhé lhůty u odborníků a problém v tom, že Cochemskou praxi nedělají všichni soudci – právě u těch se prohlubuje konflikt. Jde o to, že Cochemská praxe je v podstatě proces na řešení konfliktů, těch malých a drobných. Všechny respondentky se shodly na tom, že problémové rozpady rodiny, kdy je přítomna nějaká patologie nebude fungovat nic.

Otázka č. 6.: O co je proces kratší než klasické soudní řízení?

Všechny respondentky uvedly, že soudní řízení není kratší, ale dohoda má větší váhu a je proces důslednější. Snaží se rodinu dotlačit k právoplatné dohodě.

Otázka č. 7.: Co rodičovský plán?

Nezdá se rodičům, že to je velký zásah do soukromí.

Z rozhovoru vyplynulo, že rodiče jsou poučeni o potřebnosti vypracovat rodičovský plán, je to nedílnou součástí tohoto opatrovnického řízení. Většina se shodla na tom, že v tom žádný problém není a není to zásah do soukromí. Pro rodiny je lepší vypracovat rodičovský plán než provádět sociální šetření v rodině.

Kazuistika č. 1.

S rodinou začala spolupráce od 20. 3. 2018 na základě doručení návrhu na úpravu styku s nezl. synem Milanem / 9 let/. V návrhu bylo uvedeno, že otec bydlí v nedaleké vesnici od matky. Otec pracuje jako mistr výroby v tkalcovské dílně. Matka pracuje jako asistentka pedagoga ve škole, kterou navštěvuje i její syn. Matka se s otcem dohodli na výživném, otec chce přispívat matce 3.000,-Kč. V návrhu bylo dále uvedeno, že otec a matka mají každý jiný vkus a nároky na své dítě. Paní Nováková vyžaduje značkové oblečení a pan Novák vyžaduje spíše funkční oblečení. Zdrojem konfliktu mohou být jenom rukavičky zakoupené na tržnici. Otec souhlasí s tím, že matka bude mít nezl. Milana v péči, ale on chce co nejširší styk.

Pracovnice OSPOD ihned svolala schůzku na 21. 3. 2018, kde šlo o společnou schůzku rodičů. Pracovnice OSPOD poučila rodiče o rodičovské odpovědnosti a nutnosti dojit k vzájemné shodě. Matka uvedla, že otec nerespektuje odchody a příchody nezl. Milana, když je u něj na návštěvě. Otec se k matce moc nevyjadřoval. Pracovnice OSPOD předala rodičům rodičovský plán, poučila je o vhodnosti vypracovat společně rodičovský plán a domluvila s nimi schůzku na 27. 3. 2018.

Mezitím dne 23. 3. 2018 telefonicky matka oznámila, že otec odmítl s ní vypracovávat rodičovský plán. Byla poučena, že si ho může vyplnit sama a poté na další schůzce prodiskutují.

Dne 27. 3. 2018 se dostavila matka společně s otcem. Na chodbě spolu vůbec nekomunikovali. Matka ihned uvedla, že otec s ní nespolupracoval. Otec se opět moc nevyjadřoval. Pracovnice OSPOD tedy začala probírat s rodiči rodičovský plán, kdy nedošlo ke shodě v žádném bodě rodičovského plánu. Rodiče byli opět poučeni o rodičovské odpovědnosti a byla jim doporučena rodinná terapie. Rodiče s tímto souhlasili a byl jim ihned sjednán termín na 28. 3. 2018 do rodinné poradny.

Ze spisu bylo zjištěno, že pracovnice OSPOD emailem komunikovala s pracovnící poradny, kde ji uvedla, že se rodiče neshodli na žádném bodu rodičovského plánu.

Dále bylo ze spisu zjištěno, že matka několikrát kontaktovala pracovníci OSPOD a chtěla podat nějaké informace. Vždy byla odkázána na pracovníci poradny. Pracovnice poradny doporučila 5 schůzek v rodinné poradně. Po absolvování schůzek v poradně opět pracovnice OSPOD kontaktovala rodiče, aby se všichni společně sešli.

Dne 18. 5. 2018 byla společná schůzka na OSPODu, kdy matka uvedla, že ustoupila z některých pro ni důležitých věcí a smířila se s tím. Rodiče přinesli vyplněný rodičovský plán, kde došli ke shodě. Rodiče uvedli, že si uvědomili a již jsou spolu schopni komunikovat, alespoň co se týče nezl. Milana.

Dne 18. 5. 2018 byla odeslána pracovníci OSPOD zpráva soudkyni, aby nařídila jednání, že již jsou rodiče ve shodě a domluvili se na rodičovském plánu. Též pracovnice poradny poslala krátkou zprávu o účinné dohodě mezi rodiči.

Dne 24. 5. 2018 byl nařízen Jiný soudní rok. Zde se jich soudkyně zeptala na konkrétní otázky z rodičovského plánu, aby se přesvědčila, že jsou opravdu rodiče ve shodě. Poté soudní jednání a byla schválena dohoda rodičů o poměrech nezl. Milana.

Pracovnice OSPOD k této rodině uvedla, že od soudního jednání ji již nikdo nekontaktoval. Na této rodině bylo vidět, jak spolu rodiče začali komunikovat. Před odbornou pomocí spolu nebyli schopni se domluvit na ničem a poté spolu byli schopni komunikovat a rozhodovat se za svého syna. Bylo vidět, že matka i otec museli ustoupit ze svých nároků a hlavně ustoupit z nároků, které měli na svého syna.

Kazuistika č. 2.

S rodinou začala spolupráce od 13. 1. 2017 na základě doručení návrhu na svěřeni nezl. Matěje (4 roky) do péče matky a otci stanoveno výživné. Jedná se o rodinu, která bydlí v jedné vesnici, ale každý z rodičů v jiném domě. Matka je v evidenci na úřadu práce. Otec pracuje na směny jako dělník. Než přišel návrh od soudu, matka několikrát telefonicky kontaktovala pracovníci OSPOD o konfliktech, které má s otcem. Vzhledem k tomu, že v předvolání k soudu bylo pracovníci OSPOD nařízeno, aby prošetřila poměry.

Dne 18. 1. 2017 bylo provedeno šetření v místě bydliště matky i místě bydliště otce. Matka uvedla, že si nepřeje, aby syn navštěvoval svého otce, jak zrovna může otec. Chce, aby soud striktně rozhodl. Pracovnice OSPOD doporučila matce rodinného mediátora. Otec uvedl, že matka dostatečně syna nepřipraví na setkání s ní, proto k němu nechce nezl. Matěj jít na návštěvu. Otcí byl také doporučen mediátor. Pracovnice OSPOD ještě předala oběma rodičům pozvánku na společné setkání na Městském úřadě, aby se rodiče před soudním jednáním pokusili dohodnout.

Dne 23. 1. 2017 se dostavili oba rodiče. Vůbec spolu nekomunikovali. Uvedli, že dohoda není možná. Před schůzkou pracovníce OSPOD domluvila schůzku u mediátora, protože oba rodiče uvedli, že si schůzku nedomluvili. Otec se na společné schůzce dožadoval asistovaného předání, protože matka řeší před nezl. Matějem nevhodné věci.

Pracovnice OSPOD domluvila službu SASRD na asistované předání. Sepsala s rodiči dohodu ohledně předávání. Jednalo se o 3 předání spočítané do soudního jednání. Dále pracovníce OSPOD doporučila rodičům, aby navštívili mediátora.

Před prvním asistovaným předáním, které proběhlo dne 27. 1. 2017, byli rodiče pracovníci služby SASRD poučeni, jak se mají při předávání chovat. Řešit spolu pouze konstruktivní informace. Při samostatném asistovaném předání měla matka nezl. Matěje přichystaného, předala otcí pouze konstruktivní informace ohledně nezl. Matěje – zda je nachlazený, jaké léky podat, rozloučila se s nezl. Matějem a ten již šel sám k otcí. Ze zprávy podané OSPODu pracovníci SASRD bylo zřejmé, že rodiče nevyhledali služby mediátora a mluvili spolu jenom stroze. Nepředávali si informace o zdravotním stavu. Neuvažovali nad budoucností syna. Po třech asistovaných předáních byla služba SASRD ukončena.

Z opatrovnického spisu bylo dále zjištěno, že při soudním jednání byla schválena dohoda rodičů, kde se rodiče dohodli na podmínkách styku s dítětem. V podstatě soudce potvrdil aktuální stav v rodině. Nic jiného nebylo zjišťováno. Otec i matka odcházeli od soudu s dohodou, ale budoucnost syna neřešili.

Ze spisu bylo zjištěno, že matka i otec několikrát kontaktovali pracovníci OSPOD a dožadovali se nějakého vysvětlení a nefunkčnosti dohody, kterou schválil soud. Bylo jim doporučeno, aby navštívili rodinnou terapii, mediátora. Tato matka ani otec doposud neudělali a jsou mezi nimi nějaké drobné křivdy, které nejsou doposud vyřešeny. Z doložených dokladů se jedná vždy o krátké období, kdy dochází ke konfliktům, ale nejsou hloubkově řešeny.

5.6. Výsledky kazuistik

Z obou kazuistik je zřejmé, že ke konfliktům v rodinách dochází. Konflikty jsou umocněny délkou a systémem řešení. V prvním případě se jedná o systematickou práci odborníků, kteří pracují každý na svém zaměření problému v rodině. Jedná se o přístup ke všem účastníkům stejný. Není tam tedy prostor na konflikty, které mohou vznikat i z pocitu, že na ně ten druhý něco špatného řekne.

V druhém případě se jedná o případ, kdy není ukotven žádný systém a jde jenom o fantazii pracovnice OSPOD. V tomto případě je evidentní, že oba rodiče chtějí jednat v zájmu dítěte, ale po svém. Nekoukají na potřeby druhého z rodičů.

V obou případech došlo ke schválení dohody. V prvním případě o hlubší schválení dohody. Dohody, která řeší budoucnost nezl. Milana. Rodiče se shodli na zásadních otázkách budoucnosti nezl. Milana. V druhém případě došlo ke schválení aktuálního stavu a nebyla řešena budoucnost nezl. Matěje. Z toho potom vyplývají další konflikty, které jsou jen stěží neřešeny před nezl. Matějem.

5.7. Shrnutí

Z kvalitativního šetření bylo zjištěno, že Cochemská praxe je systém, který je velice důkladně rozpracovaný. Jde o systém práce odborníků, kteří pracují ve shodě a za účelem dosažení účinné dohody při rozpadu rodiny. Z rozhovorů bylo zřejmé, že pracovníci

OSPOD jsou spokojeni s multidisciplinárním systémem, oceňují součinnost, daný časový rámec a krátké lhůty při objednání k odborníkovi.

Výzkumná otázka č. 1: Co je faktorem úspěšnosti?

Faktorem úspěšnosti je v Cochemské praxi schválená účinná dohoda mezi rodiči. V běžných soudních řízeních dochází ke schvalování dohod, při kterých nikdo nesleduje „trvalnost“ V mnoha případech rodiči nejsou schopni danou dohodu realizovat a nikdy se se soudním rozhodnutím neztotožňují. Domnívají se, že jednájí v zájmu dítěte, ale ono to tak bohužel není. Z pohledu Cochemské praxe jde o účinnější dohody, které řeší budoucnost. Jde také o vzájemnou komunikaci mezi rodiči a snahu dohodnout se bez soudního řízení. Dalším faktorem úspěšnosti je edukace rodičů na takové úrovni, aby převzali rodičovskou odpovědnost a nenechávali rozhodnutí na svých dětech. Manipulační prostor dítěte při rozpadu rodiny je velký a zadělává si na výchovné problémy do budoucna, což tento přístup eliminuje.

Výzkumná otázka č. 2: Jaké jsou výhody mezioborové spolupráce?

Z výzkumného šetření bylo zjištěno, že mezioborová spolupráce je všemi hodnocena velmi kladně. Všichni se navzájem respektují, věří si a nekritizují se. Jde o bližší pochopení role každého zainteresovaného odborníka a respektují roli ve spolupráci. Snaží se společně najít řešení a přispět svými zkušenostmi ke kvalitní péči o rodiče, rodinu a děti. Ze strany institucí jde o lidský přístup a velice jasný přístup, což možná nedává prostor pro prohlubování konfliktu a nedorozumění. Jedním z kladů mezioborové spolupráce je také komunikace mezi odborníky a vzájemná spolupráce. Jde o jeden cíl a to, aby odpovědnost za své děti měli hlavně rodiče.

Výzkumná otázka č. 3: V čem usnadňuje systém práci s rodinou?

Práci s rodinou usnadňuje to, že to je systém, který má pevné hranice a zásady. Nelze vybočit, každý tam má své místo a roli, která se musí respektovat. Tím, že se rodině nedává prostor prohloubit konflikt mezi rodiči a snaží se řešit spory na začátku je velká šance, aby se i větší spor vyřešil a vysvětlil. Aby mohl systém Cochemské praxe usnadnit práci s rodinou, musí dojít ke změně smýšlení a přístupu sociálních pracovníků OSPOD. Pokud pracovníci budou přistupovat k rodičům s pokorou a nebudou zpochybňovat jejich rodičovské kompetence, usnadní to práci s rodinou a celým systémem.

Závěr

V této práci jsem chtěla nastínit složitou situaci v rozpadu rodiny, kdy vztahy mezi rodiči komplikují konflikty. Je až podivuhodné jak láska dvou lidí může přejít v nenávist a zlobu jeden k druhému. I věci, na kterých se rodiče v minulosti shodli, mohou být při rozpadu rodiny nástrojem pro boj. Příkladem z praxe mohou být rodiče, kteří 5 let jedli vegetariánskou stravu a v době rozpadu rodiny z toho byla životem ohrožující strava. Většinou jde o křivdu, snad někdy o upřednostnění vlastního „já“ či přenesení pozornosti na sebe. V některých případech chce všechno čas, aby se zloba mezi rodiči eliminovala, avšak ne tak dlouhá, aby se konflikt ještě neprohluboval. Mělo by jít o rychlé a věcné řešení rozpadu rodiny. V mnoha dalších případech se domnívám, že by bylo vhodné zkrátit čas na rozšíření případných konfliktů a to systémem Cochemské praxe. Ač se to zpočátku nezdá, systém Cochemské praxe je právě aplikovatelný na rozpady rodin, které potřebují vyřešit jenom malý spor, s kterým se dá něco dělat. Pokud rodiče dojdou do boje, už je pozdě na nějakou hlubokou práci s rodinou. Většinou je rodiči odmítána a neúčinná.

Pokud jsou rodiče ve válce a dítě je prostředkem k boji, je to velice smutné. Na dítě se ve většině zapomíná a samotné rozhodnutí o tom, co je pro jejich dítě nejlepší ponechávají na rozhodnutí druhých. Přitom nikdo jiný nemůže své dítě znát lépe, než rodiče sami. Často také rodiče ponechávají samotné rozhodnutí na dítěti, pro které je to velice stresová situace. V tomto případě si rodiče neuvědomují, že dítěti dávají základy v komunikaci a chování k druhým na celý život.

V této bakalářské práci bych chtěla pozdvihnout jednotný systém a spolupráce jednotlivých institucí v Cochemské praxi. Vzájemné respektování a využívání dovedností jednotlivých oborů, které jsou do procesu zapojovány. Trochu mi to připomíná výchovu dětí, kdy pokud se rozchází názor rodičů a jsou rozdílné výchovné metody rodičů, dítě si najde cestu, jak mezi nimi proplout. Naopak, pokud děti mají rodiče, kteří se shodují na výchově a mají stejný názor, podporují se a respektují, dítě to také respektuje a je pro něj pozice v rodině snazší - nehledá skulinky, kde uhnout. V tomto systému jsou dány pevné hranice a nelze uhnout. Už při prvotním kontaktu s rodiči (ve většině případů, to je při sepsání návrhu k soudu u vyšší soudní úřednice daného soudu) již probíhá první seznámení s tímto systémem a poté již rodiče od všech zainteresovaných institucí slyší stejná slova – jednání s oběma rodiči najednou, vyplnění a shoda nad rodičovským

plánem, prosby dítěte, co je rodičovská odpovědnost. Jde o standardizovaný postup, dané role, povinnosti a závazky, daný časový rámec.

Edukace o rodičovské odpovědnosti je jednou z nejdůležitějších prací s rodiči. Je jedno, zda je rodič zbaven rodičovských práv a kompetencí, přistupuje se k němu jako k právoplatnému rodiči. Přenáší se na rodiče odpovědnost v tom smyslu, že za dítě jsou odpovědní jenom rodiče a za situaci, do které se dítě dostalo, mají odpovědnost zase jenom rodiče. Nikdo jiný nezná své dítě lépe než rodiče. Tato edukace rodičů je velmi potřebná a možná uvědomění si, že ať se rozhodnou jak rozhodnou, vždy jde o jejich rozhodnutí. Mělo by to být rozhodnutí v zájmu jejich dětí.

Velkým přínosem tohoto systému jsou platné dohody, kdy nejde úplně o zkrácení procesu při rozpadu rodiny, ale o hloubku dohody, která se před soudem uzavírá. Nikdo asi nemůže zaručit, že dohoda bude platná po celou dobu, než bude dítě zletilé, ale alespoň jde o základní kámen smýšlení o budoucnosti dítěte. Do této doby se nikdo nezajímal o budoucnost dítěte, ale o aktuální stav.

Když jsem se seznamovala s Cochemskou praxí, byla jsem na několika seminářích, kde vystupovali soudci, pracovníci Orgánu sociálně právní ochrany dětí, pracovníci nestátních neziskových organizací, soudci ústavního soudu, soudci nejvyššího soudu, ředitel Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí a jejich názory na Cochemskou praxi se různí. Někteří jsou systémem nadšeni, někteří jsou skeptičtí. Většinou jde o představu, že tu práci již takto dělají a není potřeba změna. Všechny se shodli na tom, že je případy, kdy rodiče jsou ve velkém sporu „otravují“ a neví co s nimi. Postupně se však přidávají soudy a soudci, kteří tento systém začínají aplikovat. Jde o jednotlivé soudy a soudce, kteří mají zájem na tom, změnit přístup k rozpadům rodin.

Seznam použité literatury a jiné zdroje:

BARKER, Philip. *Rodinná terapie*. 1. vyd. Praha: Triton, 2012. 324 s. ISBN 978-80-7387-530-5.

COCHEMSKA PRAXE. *umpod.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://www.umpod.cz/fileadmin/user_upload/Evropsky_projekt_Rozvoj_partnerstvi/Sborniky/Cochemska_praxe_v_CR.pdf.

COCHEM.CZ. *cochem.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-09-09]. Dostupné z: <http://www.cochem.cz/wordpress/o-cochemske-praxi/>.

GJURIČOVÁ, Šárka a KUBIČKA, Jiří. *Rodinná terapie: systemické a narativní přístupy*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2003. 182 s. Psyché. ISBN 80-247-0415-3.

HARTL, Pavel. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Jiří Budka, 1994. 297 s. ISBN 80-901549-9-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. přeprac. vyd. Praha: Portál, 2016. 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

HOLÁ, Lenka. *Mediace v teorii a praxi*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. 270 s. Psyché. ISBN 978-80-247-3134-6.

HOLÁ, Lenka a kolektiv, *Rodinná mediace v České republice*. Praha: Leges, 2014. 256 s. Teoretik. ISBN 978-80-7502-015-4.

JINÝ SOUDNÍ ROK. *zakonyprolidi.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-09-09]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>.

KLIMEŠ, Jeroným. *Partneři a rozchody*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010. 239 s. Psychologie. ISBN 978-80-7367-745-9.

LANGMEIER, Josef a MATĚJČEK, Zdeněk. *Psychická deprivace v dětství*. Vyd. 4., dopl., V nakl. Karolinum 1. Praha: Karolinum, 2011. 399 s. ISBN 978-80-246-1983-5.

MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2014. 171 s. ISBN 978-80-262-0697-2.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 3. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003., 161 s. ISBN 80-86429-19-9.

MEDIACE A FACILITACE CESTA K EFEKTIVNÍMU ŘEŠENÍ. *amcr.cz* [online]. © 2018 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.amcr.cz/mediace-a-facilitace-cesta-k-efektivnimu-reseni-konfliktu.php>.

PRAVO NA DĚTSTVÍ. *pravonadetstvi.cz* [online]. ©2018 [cit. 2018-08-10]. Dostupné z: <http://www.pravonadetstvi.cz/rodice-a-siroka-verejnost/vase-situace/mate-doma-problemy/>.

RADVANOVÁ, Senta a kol. *Rodina a dítě v novém občanském zákoníku*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2015., 197 stran. Právní instituty. ISBN 978-80-7400-578-7.

REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009. 184 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-3006-6.

RISKIN, Leonard, KEATING, J. Michael, jr. a ARNOLD, Tom. *Mediace, aneb, Jak řešit konflikty*. Praha: Pallata, 1997. 126 s. ISBN 80-901710-6-0.

RODIČOVSKA ODPOVĚDNOST. *slovník.mpsv.cz* [online]. © 2016-2018 [cit. 2018-11-17]. Dostupné z: <http://slovník.mpsv.cz/rodicovska-odpovednost.html>.

SLUKOVA, Květa. *Využití mediačních technik při sociální práci s rodinou*, vyd. 1. Praha: Edupol, 2017, pracovní materiál ke kurzu.

STANDARDY KVALITY, *Standardy kvality Oblastní charity Nové Hrady u Skutče*, vyd. 3. Chotovice, 2017.

ŠIŠKOVÁ, Tatjana. *Facilitativní mediace: řešení konfliktu prostřednictvím mediátora*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2012. 207 s. ISBN 978-80-262-0091-8.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Dítě a rozvod rodičů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 179 s. Pro rodiče. ISBN 978-80-247-3181-0.

WARSHAK, Richard Ades. *Revoluce v porozvodové péči o děti*. Překlad Eduard Bakalář. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996. 237 s. Rádci pro život. ISBN 80-7178-089-8.

Přílohy

Příloha č. 1 – Rodičovský plán

Příloha č. 2. – Prosby dítěte rozcházejících se rodičů

RODIČOVSKÝ PLÁN

Vážení rodiče,

dostáváte do ruky rodičovský plán, který by Vám měl pomoci při promýšlení otázek týkajících se péče o Vaše dítě, udržování osobního styku s ním, zajištění jeho výchovy a vzdělání, určení místa jeho bydliště apod.

Následující otázky se tematicky zabývají problémy, které Vy a druhý rodič budete ve vztahu k dítěti pravděpodobně řešit, ať již nyní nebo v budoucnosti. Jde o otázky bydliště dítěte, styku a komunikace, školských zařízení, mimoškolních aktivit, lékařské péče, prázdnin a svátků, financí, apod. Je vhodné přemýšlet i o drobných detailech a nastavit si pro ně pravidla.

Při sestavování rodičovského plánu je dobré mít na paměti, že ze zákona rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům, je přitom lhotejná, který z nich má dítě v péči (ať již na základě jejich dohody nebo rozhodnutí soudu). Rodičovskou odpovědnost mají rodiče vykonávat ve shodě (jejich postavení je rovnocenné) a v souladu se zájmy dítěte. V zájmu dítěte přitom je, aby se na jeho výchově podíleli oba rodiče, neboť potřebuje jejich lásku a přízeň, a to bez ohledu na skutečnost, že rodiče společně nežijí.

Je několik možností, jak postupovat při sestavení plánu. Nemáte-li jako rodiče problém se vzájemnou komunikací, můžete na sestavení plánu pracovat od počátku společně. V opačném případě může návrh rodičovského plánu vypracovat každý z rodičů zvlášť podle svých úvah; poté si rodiče navzájem své návrhy předají, zjistí, v čem se shodují a v čem nikoliv, a následně se pokusí dohodnout na otázkách, ve kterých neměli shodu. Pokud se ani po vynaložení veškerého úsilí na nějakých otázkách nedohodnete, sporné body proberete s pracovníkem OSPOD, případně s psychologem Poradny pro rodinu (kontakt Vám předá pracovník OSPOD).

Nevztahuje-li se nějaká otázka na Vaši situaci, přeskočte ji a pokračujte otázkou následující.

Rodičovský plán se týká budoucího života Vašich dětí. Proto si při jeho sestavování vyslechněte jejich názory a přání.

Po sestavení plánu děti způsobem přiměřeným jejich věku informujte o tom, jak jste se dohodli.

Bydliště

Máte-li více než jedno dítě, je pro Vás důležité, aby vyrůstaly společně?

Preferujete střídavou péči nebo výhradní péči jednoho rodiče - kterého?

Pokud by děti měly žít s Vámi, jak zajistíte, aby jim zůstal zachovaný vztah i s druhým rodičem a aby s ním mohly trávit čas?

Pokud by děti měly žít v první řadě s druhým rodičem, jak byste očekával/a, že zajistí, aby dětem zůstal zachovaný vztah s Vámi, a že děti s Vámi budou trávit čas?

Než budou děti dospělé, plánuje žít na stejném místě? Kdybyste se chtěli odstěhovat, tak kam? Přejete si uzavřít s druhým rodičem dohodu, že do doby než budou děti dospělé, tak budete žít na stejných místech? Případně dohodu o tom, jak daleko se jeden z Vás může odstěhovat?

Styk a komunikace dětí a rodičů

Budou-li děti ve Vaší péči, kdy by měly trávit čas s druhým rodičem (víkendy, pracovní dny, prázdniny, svátky, mají se s druhým rodičem setkávat pouze přes den nebo i přes noc?)

Budou-li děti v péči druhého rodiče, kdy by měly trávit čas s Vámi? (víkendy, pracovní dny, prázdniny, svátky, kontakt má být pouze přes den nebo i přes noc?)

Jakým způsobem bude zajištěno předávání dětí? Kdo bude hradit náklady spojené s předáváním dětí v případě, že místa bydliště rodičů jsou od sebe vzdálená?

Jakým způsobem a jak často by měly děti komunikovat s druhým rodičem (telefon, SMS, e-mail, videohovor, chat...)? Chcete, aby pro komunikaci s druhým rodičem bylo nastaveno pevné pravidlo, nebo může být spontánní? Kdo bude dítěti platit náklady na telefon?

Školská zařízení

Navštěvují již Vaše děti nějaké školské zařízení? Pokud ano, mají ve stávajícím školském zařízení zůstat? Pokud ne, jaké školské zařízení a v jakém místě by měly navštěvovat (MŠ, ZŠ, ZUŠ)?

Budou-li děti ve Vaší péči, jak zajistíte, aby měl druhý rodič informace o jejich prospěchu, školních aktivitách, třídních schůzkách a případných výchovných problémech? Existuje-li online komunikace mezi školou a rodiči, budou do ní mít přístup oba rodiče?

Budou-li děti v péči druhého rodiče, jakým způsobem a jak často byste měl být informován o jejich prospěchu, školních aktivitách, třídních schůzkách a případných výchovných problémech?

Jakým způsobem bude zajištěna účast rodičů na třídních schůzkách? Pokud se jich bude účastnit pouze jeden z rodičů, jakým způsobem bude druhého informovat o jejich průběhu?

Jakým způsobem bude omlouvána neúčast dětí ve škole (např. z důvodu nemoci)? Souhlasíte s tím, aby důvodem pro absenci dětí ve vyučování bylo trávení dovolené s druhým rodičem? Pokud ano, v jakém rozsahu?

Máte představu o dalším vzdělávání Vašich dětí - jakou základní, střední, vysokou či jinou školu by měly navštěvovat? Konzultovali jste spolu s druhým rodičem své představy? Pokud se Vaše představy neshodnou, jak budete postupovat?

Jakým způsobem by bylo vhodné podpořit Vaše děti, aby dosáhly na vyšší vzdělání (kurzy, příprava na přijímací zkoušky, doučování)?

Mimoškolní aktivity

Jsou nějaké sporty nebo jiné zájmové činnosti (aktivity), kterým se věnují Vaše děti? Má některý z rodičů blíže k těmto sportům nebo aktivitám než rodič druhý?

Máte za to, že počet sportů a aktivit, kterých se budou Vaše děti účastnit, by měl být omezen? Pokud ano, jakým způsobem?

Jsou dle Vašeho mínění konkrétní sporty nebo aktivity, kterých by se neměly Vaše děti účastnit nebo by se jich měly účastnit až po dosažení určitého věku? Pokud ano, tak o které sporty či aktivity se jedná a proč?

Jakým způsobem bude zajištěna účast Vašich dětí na mimoškolních aktivitách? Jakým způsobem budete o mimoškolní činnosti svých dětí komunikovat?

Jakým způsobem bude zajištěno financování sportovní činnosti Vašich dětí a dalších jejich aktivit?

Jste spokojeni s tím, jak se Vy a druhý rodič účastníte mimoškolních aktivit dětí? Pokud ne, jak si představujete vlastní zapojení a zapojení druhého rodiče?

Lékařská péče

Jakým způsobem bude vybírán poskytovatel lékařské a další zdravotní (např. dentální) péče?

Jakým způsobem bude zajištěno placení lékařské a další zdravotní péče (např. rovnátka na zuby, očkování), která není krytá zdravotním pojištěním?

Budou-li děti ve Vaší péči, jak zajistíte, aby měl druhý rodič informace o jejich zdravotním stavu?

Budou-li děti v péči druhého rodiče, jakým způsobem a jak často byste měl/a být informován/a o jejich zdravotním stavu?

Jakým způsobem bude zajištěno informování druhého rodiče o případném akutním závažném zdravotním stavu Vašich dětí?

Přejete si mít přístup k lékařským zprávám o zdravotním stavu Vašich dětí? Pokud ano, jakým způsobem bude tento přístup zajištěn?

Jakým způsobem bude zajištěna péče o děti, pokud jim jejich zdravotní stav neumožní navštěvovat školské zařízení? Bude-li jeden z rodičů kvůli krátkodobé péči o děti z důvodu jejich zdravotního stavu pobírat ošetrovné, bude mu druhý rodič částečně kompenzovat výpadek příjmu? Pokud ano, jakým způsobem?

Jakým způsobem budete řešit případné neshody týkající se lékařské péče o Vaše děti?

Prázdniny a svátky

Jakým způsobem budou Vaše děti trávit „Mikuláše“, vánoční svátky, Silvestr, Nový rok, Velikonoce?

Jakým způsobem budou děti slavit své narozeniny a svátky s Vámi a jakým způsobem s druhým rodičem?

Jakým způsobem budou děti slavit Vaše narozeniny a svátek, a narozeniny a svátek druhého rodiče?

Existují jiné osoby, na jejichž oslavách narozenin, svátků či jiných výročí, by Vaše děti neměly chybět?

Jakým způsobem budete řešit případné neshody v otázkách trávení času Vašich dětí o prázdninách, svátcích a dalších speciálních dnech?

Finanční otázky

Jakým způsobem bude zajištěná úhrada běžných výdajů Vašich dětí?

Co považujete za mimořádné výdaje, které pravděpodobně Vaše děti budou mít? Jakým způsobem bude zajištěná úhrada mimořádných výdajů Vašich dětí? V jakém předstihu bude druhý rodič informován o možném mimořádném výdaji?

Jakým způsobem budou prováděné daňové odpočty na děti?

Měly by být Vaše děti pojištěny pro případ úrazu nebo dožití? Měly by mít jiné pojištění? Pokud ano, jakým způsobem bude zajištěna platba pojistného?

Přemýšlíte o spoření Vašim dětem? Pokud ano, jakým způsobem bude zajištěno jeho financování?

Jakým způsobem budete řešit případné neshody ve finančních otázkách (např. rozpor v tom, co je běžný a co mimořádný výdaj)?

Různé

S kterými příbuznými nebo přáteli je pro Vaše děti důležité trávit čas a udržovat vztahy?

Existují osoby, se kterými by Vaše děti čas trávit neměly a proč?

Komunikace rodičů

Je pravděpodobné, že Váš rozchod nebo rozvod je doprovázen partnerským konfliktem (s různou mírou intenzity), se kterým často souvisí komunikační problémy; existují podle Vás problémy, které brání nebo ztěžují vypracování rodičovského plánu? Pokud ano, v čem je spatřujete?

Jakým způsobem chcete být nejrady s druhým rodičem v kontaktu? Osobní kontakt? Telefon doma? Telefon v práci? E-mail? Prostřednictvím třetí osoby? Jiným?

Napadají Vás nějaká omezení, která by měla být dodržována při komunikaci s druhým rodičem? Napadají Vás témata, kterým se při komunikaci s druhým rodičem chcete vyhnout?

Souhlasíte s tím, že nebudete druhého rodiče kritizovat před dětmi?

Souhlasíte s tím, že nebudete Vaše děti využívat jako prostředníky při komunikaci s druhým rodičem?

Souhlasíte s tím, že o problémech, které byly nebo jsou ve Vašem vztahu s druhým rodičem, nebudete hovořit s dětmi?

Jsou ještě další věci, na kterých se chcete domluvit?

V..... Dne

podpis matky

podpis otce

Vyplněním tohoto listu jste se dostali jen na začátek úvah o rodičovském plánu. Rodičovský plán si přizpůsobte podle Vašich potřeb (Vašich dětí, Vašeho bývalého partnera a Vás). A nezapomeňte, že plán by měl být dynamický, měl by růst s Vašimi dětmi. Je velmi pravděpodobné, že do zletilosti Vašich dětí mnohé z toho, na čem jste se dohodli, změníte. To, že rodičovský plán budete udržovat aktuální, přispěje ke spokojenosti Vašich dětí i Vás samotných.

Prostor pro Vaše poznámky:

Příloha č. 2.

Prosby Vašeho dítěte k rozcházejícím se rodičům

Inspirováno publikací Jürgena Rudolpha: Ty jsi moje dítě

1. Jsem vaším dítětem. Dítětem vás obou. Bydlím teď sice jen s jedním z vás, ale druhého rodiče potřebuji úplně stejně.
2. Neptejte se mě, koho z vás mám raději. Mám vás oba stejně rád/a. Neočerňujte přede mnou toho druhého, protože mě to bolí.
3. Pomozte mi mít kontakt s tím rodičem, se kterým netrávím většinu času. Vytočte mi jeho telefonní číslo nebo mi předepište jeho adresu na obálku. Pomozte mi k Vánocům nebo k narozeninám pro něj vyrobit nebo koupit nějaký hezký dárek. Moje fotky nechte vždycky vyvolat dvakrát – jednu pro druhého rodiče.
4. Nepoužívejte mě prosím jako posílčka mezi vámi – a už vůbec ne se zprávami, které toho druhého zarmoutí nebo rozčílí.
5. Nebud'te smutní, když odcházím k druhému rodiči. Nebudu se u něj mít špatně. Nejraději bych byl/a pořád s vámi oběma. Ale nemůžu se roztrhnout jenom proto, že vy jste roztrhli naši rodinu.
6. Neplánujte nic na dobu, kdy mám být s druhým rodičem. Část mého času chci trávit s maminkou a část s tatínkem. Důsledně to prosím dodržujte.
7. Nenuťte mě, ať se vám hlásím v době, kdy jsem s druhým rodičem. Mám teď dva domovy, které musím dobře oddělovat – jinak bych se ve svém životě už vůbec nevyznal/a.
8. Nepředávejte si mě u dveří druhého rodiče jako balík. Pozvěte druhého na chvíli dál a promluvte si třeba o tom, jak byste mohli můj

život nějak zlepšit. Tohle jsou jediné kratičké chvílky, kdy vás mám oba. Neničte mi je svými spory a hádkami.

9. Když se nemůžete ani vidět, předávejte si mě ve škole, školce nebo u přátel.
10. Nehádejte se přede mnou. Buďte ke mně alespoň tak zdvořilí, jako jste k ostatním lidem, a jak i ode mě vyžadujete.
11. Nevyprávějte mi věci, kterým ještě nemohu rozumět. Mluvte o nich s jinými dospělými, ale ne se mnou a přede mnou.
12. Dovolte mi přivést si svoje kamarády k vám oběma. Chci, aby poznali moji maminku a mého tatínka a aby viděli, jak jsou oba skvělí.
13. Dohodněte se férově o penězích. Nechci, aby jeden z vás měl moc peněz a ten druhý jen málo. Ať se vám oběma daří tak dobře, abych se u vás obou mohl/a cítit stejně dobře.
14. Nesoutězte o to, kdo mě víc rozmazlíte. Tolik čokolády bych nikdy nemohl/a sníst, jak moc vás mám oba rád/a.
15. Řekněte mi na rovinu, když někdy nevystačíte s penězi. Pro mě je stejně důležitější váš čas než peníze. Ze skvělé společné hry se raduji mnohem víc, než z nové hračky.
16. Nemusíme spolu pořád něco nového a skvělého podnikat. Nejraději stejně mám, když jsme prostě veselí a v pohodě, hrajeme si a máme i trochu klidu.
17. Nechte v mém životě co nejvíc věcí tak, jak bývaly před vaším rozchodem. Počínaje mým pokojíčkem a konče u maličností, které jsem dělával/as tatínkem nebo s maminkou.

18. Buďte hodní na babičku a dědečka z druhé strany, i když při rozvodu stáli u svého dítěte. Taky byste při mně stáli, kdyby se mi vedlo špatně. Nechci ztratit ještě své prarodiče.
19. Přijměte prosím nového partnera, kterého si můj druhý rodič našel nebo najde. I já s ním/s ní musím vycházet. A to je pro mě snazší, když uvidím, že i vy jej přijímáte. Nakonec i pro mě bude lepší, když si oba najdete někoho, koho budete mít rádi. Nebudete se pak tolik hádat navzájem.
20. Buďte optimističtí. Svoje manželství jste nezvládli – zkuste tedy zvládnout to, co přišlo po něm. Projděte si tyto moje prosby. Třeba si o nich promluvte. Ale nehádejte se. Nepoužívejte moje prosby k vyčítání druhému, jaký je špatný. Jestli uděláte tohle, vůbec jste nepochopili, jak na tom jsem a co potřebuji, abych se cítil/a lépe.

